

Chuyên viên kinh tế Văn Khánh tâm sự với bố nà:

“Năm nay mình hán bán chác tuái rái mà ông bá ván coi mình nhá còn con nít. Có chuyán vui chia sá vái cá thì cá sán sàng đán cho máy lái khuyán báo, mà cháng cho há đá ý tái cách thác mình đã giái quyát ván đá”...

Bà má cáa cô con gái 29 tuái tái thăm cháu ngoái. Bà tá đáng đán đáp phòng cáa cháu, thay đái háng giáng, nói là nám thá này đá tránh gió đác. Trác khi ra vá, bà còn đán con gái lá phái ăn uáng thá này thá kia cho có nhiáu sáa. Và chá có cho cháu ngoái cáa bà ăn nhiáu rau cái káo nó đi tát...

Thác là lòng cha má tháng con cháu nhá trái nhá bián. Chăm lo cho con tá lúc nám ngáa, phái chim, cho tái khi tráng thành, nên ông nên bà.

Váy mà cũng có con than phán, báo ráng cháng đá chúng yên, xáa vào đái tá cáa chúng, coi chúng nhá còn thá đái.

Các cá coi có tác hay không cá chá !!!

Vâng, đó là nháng cánh ngá tháng tháy trong mái xá hái. Ngái ta nói tái khoáng cách giáa ngái già và ngái tráng ngoài xá hái, giáa cha má và con cái trong gia đình.

Sá gia kiêm chính khách Pháp Alexis de Tocqueville (1805-1859) có nói: “Trong các quác gia dân chá, mái thá há là mát bá lác mái (people)”.

Tái các quác gia Âu Má, có 4 láp thá há đác nêu ra:

-Thá há cáu chián binh sinh ra tá 1922-1943, tôn tráng truyán tháng và thích nghi vái háu quác cáa Thá chián l.

-Thá há tráng bùng phát, (babyboomers), nhiáu lý táng sanh tá 1946-1964.

-Thá há X, tá láp, thành tháo ká thuát mái, rát linh đáng sinh tá 1965-1979.

-Thế hệ Y, millennis ra đời trong thời gian 1980-1994 có thái độ lạc quan, tin, thích, đa dạng và nghĩ tới cá nhân nhiều hơn.

Danh từ Generation Gap, Khoảng Cách Thế Hệ được dùng để các xã hội Âu Mỹ vào thập niên 1960. Một thế hệ cách nhau từ 20-30 năm là thời gian trung bình để trẻ em lớn lên và thành người lớn thích.

Từ điển Oxford định nghĩa generation gap là sự khác biệt về “thái độ” (Attitude) giữa những người khác nhau. Thái độ bao gồm suy nghĩ và thực tế nào về mặt xã hội mà người nào đó. Như là:

-Sự khác nhau trong quan điểm về nếp sống hoặc thói quen của người lớn và thanh niên và người già.

- Khác biệt tuổi tác, giữa những người ở giai đoạn khác nhau của cuộc đời.

-Khác biệt thế hệ, giữa những người sinh trưởng trong thời gian khác nhau, hình thành trong môi trường xã hội khác nhau.

Khoảng cách thế hệ ra những khác biệt về tâm lý, hành động, và đời sống. Vì họ không hiểu nhau, có những không hiểu nhau về chính kiến, kinh nghiệm và bản chất.

Thực ra, chuyện này cũng chẳng có gì mới. Nó đã hiện diện trong nếp sống con người từ lâu, những rõ ràng hơn khi có những tiến bộ về khoa học, kỹ thuật.

Thái độ người già

Thuở xưa, khi nhu cầu đời sống được đáp ứng bằng sức lao động và sự khôn ngoan của con người, thì người già, nói chung, được trọng vì kinh nghiệm của họ.

Về tuổi đời, họ tích lũy được những hiểu biết về cạnh tranh, về cách sống, về sự đời phồn thịnh và khốc nghiệt của thiên nhiên, về quan hệ xã hội cũng như văn hóa, nghệ thuật. Các kinh nghiệm này rất cần thiết cho con cháu, mà vào đời, cho nên vai trò của họ được coi như kim chỉ nam cho giới trẻ trong việc mưu sinh, lập nghiệp.

Ngoài ra, họ cũng là người nắm giữ tài sản gia đình giòng họ, có quy định sắp đặt, phân phát cho nên sự tôn trọng của giới trẻ đối với họ là điều đương nhiên.

Trong xã hội, có những tôn-ti-truyền, kính-trên-những-dòng, nuôi già, dạy trẻ, kính già, già được tu dưỡng. Cha mẹ nào cũng muốn con cái theo gương cha mẹ, để “chúng ta cũng giống cha mẹ” và để giữ sự khang, danh dự dòng họ. Mà nói đến khang thì nhiều cần thêm nhuần Nho học để nuôi dưỡng “hãy noi theo, làm theo và không được thay đổi” những gì tiền nhân để lại.

Do đó, cha mẹ nào cũng thích khuyên nhủ, dạy dỗ con cái. Có nhiều lý do để làm như vậy. Muốn trao cho con những kinh nghiệm để bản thân của họ. Vì đã biết rõ con trẻ sẽ làm gì khi con chưa biết gì, nên cần để họ biết rằng là con bây giờ cũng còn non trẻ. Vì lo lắng cho con, sự con phạm lỗi lầm. Vì muốn cho là mình còn cần thiết cho con cái. Vì nghĩ rằng khuyên con và còn là trách nhiệm và quyền hạn của cha mẹ. Và cũng vì vậy mà muốn kiểm soát con cái.

Tuy nhiên, phải vô tình mà thực sự, kinh nghiệm của người già có thể có tính cách chủ quan, cá nhân về mặt lãnh vực nào đó. Về ý mà nhiều người cho là có thể áp dụng trong mọi trường hợp, vào mọi thời điểm và hoàn cảnh khác nhau. Do đó họ khó khăn để ý kiến mình, không chấp nhận ý kiến của trẻ, có thể họ phải đổi ý.

Ngày nay, khoa học kỹ thuật tiến bộ, biết càng nhiều thì càng có nhiều điều tìm kiếm qua báo chí, internet, do đó giới trẻ cũng biết tiếp thu vào giới già về kinh nghiệm. Khi đi ra ý kiến, nhiều khi các cụ có thái độ gia trưởng, tự nhiên. Thay vì “nên thế này thế kia” thì họ lại “bây giờ mà như vậy”.

Họ cũng đã nghĩ, cho là ý tưởng của giới trẻ không có căn bản nên không chịu bàn giao công việc, trách nhiệm...

Họ cũng không muốn thay đổi, để họ nhìn những sinh hoạt mà họ đã quen thuộc từ nhiều năm.

Thức ra có thể là họ không thích ông đồ c với hoàn cảnh mới, k thu t m i và không theo k p v i c ông đồ nh m l c a s vi c. T đó, hành ông c a các c quá đ n đo, dè d t.

Không ít c r t d xúc ông, có m c c m t ty, cho r ng mình bây giờ đã v h u, b t l i t c, đầu còn quy n uy đ i v i con cái. Ngày x a thì cha m đ t đầu, con ng i đó. Giờ đây đ i đòi, con cái đ t đầu, cha m ng i đó. Chúng t do l a ch n ph i ng u t ng lai r i thông báo m cha. Đám c i chúng gi i h n s b n bè mình đ c m i. Mu n t i thăm cháu, ph i h n tr c. R i các c h n d i, t i thân vì nhi u chuy n v n v , không đâu.

Thái đ gi i tr

B n ch t gi i tr cũng có m t s đ i u c n l u ý, nh là:

-Có thể nông c n v l s ng

-Nh tình c m gia đình, quê h ng, c i ngu n dân t c.

-Nhi u hoài bão, không th a m n v i cái đã có

Tr c h t, ph i th a nh n là con cái bây giờ có nhi u đ i m thu n l i h n cha m già. Các con có ki n th c cao, suy lu n th c t , khoa h c h n, tính tình c i m , dám nghĩ dám làm vi c khó, vi c l n

Các con kh e m nh h n, nhi u nhi t huy t h n, có thể làm nhi u vi c trong m t th i gian đ nh s n. T m nhìn c a con cái thoáng r ng và th c t h n. H có nhi u đ tính cho t ng lai và luôn luôn nghĩ t i s tranh đua, ph n đ u.

Đ i v i cha m , các con cũng có m t cái nhìn h i e ng i dè d t, ít th l , ít ti p xúc. Lý do là văn hóa giáo d c khác bi t. M t bên nghiêm kh c, kín đáo, m t bên n ào c i m . M t bên dùng nh ng ngôn t th i đ i mà phía kia, mù t t, ch ng hi u t giáp gì. Nào là “ph n m m, c c ng”... Tuy nhiên, con ng i dù tài ba đ n m y chẳng n a cũng ph i có ngu n g c, có cha m :

“Con ng i có b , có ông

Nh cây có c i, nh sông có ngu n.”

Vì th cũng nên luôn luôn nh câu “u ng n c, nh ngu n”, dù cha m có không hoàn h o, v n toàn.

V l i:

“Tu i già hiu h t ng n đèn

Tr c c c n gió l n, s c b n còn không”.

Và:

“S ng thì con ch ng cho ăn

Ch t thì sôi th t, làm văn t ru i”.

Nhi u cháu có thể có c m t kho tàng ki n th c nh ng n u đ c k t h p v i s th u đáo, kinh nghiệm, v i s khôn ngoan c a m cha thì ki n th c c a mình s đ t đ c nhi u thành công h n.

Các cháu nhi u s c l c, trí óc t i tr nên hành ông nh m l h n. Nh ng “đi đâu mà v i mà vàng, mà v p ph i đá, mà quàng ph i dây”. Cha m ch m ch p, nh ng đôi khi ch m mà ch c. M t s cháu c nghĩ r ng cha m già y u, tr thành vô đ ng.

Thức ra già v n còn s c m nh c a s già: s c m nh c a kiên nh n, tôi luy n t nhi u ch c năm lẫn l i tr ng đ i. H v n còn kh n ng làm vi c, nh ng đ hoàn t t, h c n th i gian lâu h n.

“Có còn h n không”, ph i không các cháu?

Nhìn chung

Nói ra thì nhi u, nh ng đi vào th c t , ph i công nh n là có m t kho ng cách dài ng n, nh ng khác bi t nào đó gi a các th h khác nhau trong c ng đ ng, gi a cha m , con cái. Khác bi t v suy nghĩ, hành ông, v quan ni m s ng, v cách đ i n t tình c m, tâm tr ng.

Sông có khúc, ng i có lúc thì m i l a tu i cũng có đ c đ i m, cá tính c a m i th h , m i l p

tuổi.

Không nên coi khác biệt đó là mâu thuẫn gây trở ngại cho hài hòa gia đình, xã hội mà là một lẽ đương nhiên trong đời sống, có già có trẻ. Trẻ già sát cánh măng non. Cũng như có âm thì có dương, có sáng thì có tối, có tốt và có xấu.

Chúng nên tìm cách xóa bỏ cách biệt mà nên “biệt ngữ” biệt mình”, để hòa hợp chung sống. Thích nghi, chấp thuận với khác biệt của nhau, miễn là những khác biệt này không mang tính cách hủy hoại lẫn nhau.

Giúp nhau vượt rữa khác biệt cho đến đến ăn khäp với nhau.

Sống sàng lọc nghe nhau, phân tích để biệt, bàn cãi thông thường rồi chấp nhận nhau.

Thông qua các điäm đã thông qua, thäa thuận thành để thông lại chung cho đời gia đình.

Mọi người nên nghĩ đời sống là một cái vòng luân chuyển, như điän từ của bác sĩ Milton Greenblatt (1914-1994), nhà tiên phong Hoa Kỳ về chăm sóc sức khỏe tâm thần:

“Trở lại con, chúng ta là con của cha mẹ

Rồi là cha mẹ của bạn con

Sau đó sẽ trở lại làm cha mẹ của cha mẹ

Cuối cùng là con của bạn con »

Đó mà thông qua, chung sống với nhau.

.